

Gyomaendrőd Város Közművelődési koncepciója 2016-2020

Tervezet

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Bevezetés	3
I.1.	Alapfogalmak, kifejezések meghatározása	3
I.2.	A közművelődési koncepció jogszabályi, szakpolitikai háttere	4
I.3.	A közművelődési koncepció elkészítésének céljai, alapelvei	8
II.	Helyzetelemzés	9
II.1.	Történelmi áttekintés	9
II.2.	Városunk fekvése, környezete	10
II.3.	Demográfiai adatok	11
II.4.	Értékeink	12
II.5.	SWOT analízis	13
III.	A közművelődési szintér bemutatása	14
III.1.	Önkormányzati fenntartású közművelődési intézmények	14
III.2.	Intézményi struktúrán kívüli közművelődési feladatot ellátó szervezetek	16
III.3.	Az Önkormányzat Képviselő-testülete által létesített alapok	17
III.4.	Testvérvárosi kapcsolatok	17
III.5.	Gyomaendrődiek Világtalálkozója	18
IV.	A közművelődési koncepcióval szemben támasztott elvárások, a koncepció céljai, a célok eléréséhez tervezett feladatok	18
IV.1.	A közművelődési koncepcióval szembeni elvárások	18
IV.2.	A közművelődési koncepció céljai	19
IV.3.	Célkitűzések, a célokhoz rendelt feladatok	19

**Olyan kevesen vagyunk, hogy a műveletlenség
luxusát nem engedhetjük meg magunknak.
Kodály Zoltán**

I. Bevezetés

I. 1. Alapfogalmak, kifejezések meghatározása

A koncepcióban a kultúra és közművelődéssel kapcsolatos fogalmakat és kifejezéseket az alábbi értelemben használjuk:

A kultúra: (az UNESCO 1982-es párizsi határozata szerint) azoknak a különböző lelki, anyagi, értelmi és érzelmi sajátosságoknak az összessége, amelyek egy társadalmat, vagy társadalmi csoportot jellemeznek. A fogalom nem csak a művészeteket, a tudományokat foglalja magába, hanem az életmódokat is, az ember alapvető jogait, az értékek, a hagyományok és hitek rendszerét. A kultúra szerepe fontos a társadalmi integrációban, a gyakorlat intézményesítésében és az egyének együttműködésében, az emberek személyi fejlődésében, önállóságainak kibontakoztatásában, készségeinek, jártasságainak képességeinek és ismereteinek gyarapodásában, az életmód minőségének fokozásában. Azt, hogy a kultúra pozitív, vagy negatív értékei kerülnek-e túlsúlyba, mindenkor a művelődés, vagyis a kultúra elsajátítása és alkalmazása dönti el.

Kulturális szféra fogalma a társadalmi lét a tágabb kultúra intézményesült dimenziója: Az információk, a tudás, az ismeretek, a szellemi termékek megőrzésének, alkotásának, terjesztésének és befogadásának speciális az anyagi termeléstől részben elkülönült intézményes tevékenység rendszerét, a velük kapcsolatos irányítás és társadalmi folyamatokat jelenti.

Közkultúra: A kulturális értékek létrehozásával, megőrzésével, terjesztésével és művelésével kapcsolatos közösségi tevékenységek és javak összessége, melyeket közvetítő rendszeren keresztül mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni. Magában foglalja tehát a közművelődési alapellátás mellett a művészeti értékek megőrzését és közismertté tételét, a nyilvános könyvtári ellátást, a muzeális értékek hozzáféréseinek biztosítását. A közkultúra fejlesztéséhez közérdek kapcsolódik, mely elősegíti a különböző társadalmi csoportokban az életesélyek javítását és versenyképességét.

Művelődés: Olyan interakció amelynek során az egyén elsajátítja a létezéshez szükséges ismereteket, értékeket. A művelődési folyamat lehet egyéni és / vagy közösségi jellegű, amelynek során más személyek és a közösségek visszahatnak a rendelkezésre álló ismeretanyag tartalmára; alakítják, fejlesztik, rendszerezik annak elemeit.

Közösségi művelődés: A helyi társadalomban zajló, rendszerint intézményhez, szervezethez kapcsolódó közművelődési folyamatok összessége. Magában foglalja az állampolgárok öntevékenységre alapozó képzési, alkotó művelődési ismeretszerző tevékenységeket. A lokalitás mellett meghatározó eleme az egyének aktív hozzájárulása és részvétele a művelődési folyamatok tervezésében, célrendszerének megfogalmazásában valamint megvalósításában.

Közművelődés: A kulturális szféra azon ágazata ezen belül intézményrendszere, amely az aktív közösségi művelődést és a kulturális javak, szolgáltatások közvetítését végzi. Állami, önkormányzati és más forrásokból, általános és specifikus jogszabályok alapján működik. A fogalom tartalma továbbá az egyének és közösségek művelődési aktivitását felkeltő, segítő feltétel és tevékenységrendszer, amely lehetőséget nyújt az önművelésre a civil önszerveződésre a közösségi művelődésre, az egész életen át tartó és az élet minden dimenziójára kiterjedő művelődésre. A közművelődés így olyan ön-és társadalomfejlesztő tevékenységrendszer, amelyben a művelődésszervezés, felnőttoktatás, kultúra közvetítés végső célja és tartalma az életminőség javítása és a humán erőforrás fejlesztése.

Művelődésszervezés: Az egyének, a társadalmi rétegek, csoportok művelődését segítő szakmai tevékenység. Célja, az iskolarendszeren kívül megvalósuló általános és szakmai ismeretek átadása, a személyiség és a közösségi cselekvés fejlesztése, a rekreáció elősegítése, az egyéni és közösségi alkotó tevékenység támogatása és fejlesztése, személyes bemutatkozás lehetőségének megteremtése.

Közművelődési alapellátás: Az állam és az önkormányzatok által biztosított személyi, infrastrukturális és pénzügyi feltételrendszer olyan minimuma, amely lehetővé teszi az állampolgárok számára az aktív, közösségi művelődési tevékenység gyakorlását. Az alapellátás része a megfelelő épület vagy helyiség együttes, a tevékenységet segítő közművelődési szakember, a szükséges műszaki-technikai eszközök, berendezések, felszerelések valamint a megfelelő költségvetési fedezet.

A település kulturális életét jelenti: azon művelődési tevékenységek, rendezvények, események, folyamatok összessége, a közművelődés intézményrendszere, és egyéb közösségi szervezetek, amelyek alkalmat kínálnak a város polgárainak az öntevékeny művelődésre, a kulturált szórakozásra és a szabadidő hasznos eltöltésére.

A közösségi szintér adott helyen rendszeresen működő intézmény-rész vagy egyéb jogállású létesítmény (helyiség együttes, épület), mely a helyi lakosság rendszeres vagy alkalmi közművelődési tevékenységének, a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása érdekében önkormányzati fenntartásban, önkormányzatok társulásában vagy közművelődési megállapodás alapján, erre a célra alkalmassá tett és működtetett.

Nyilvános könyvtári ellátás: a nyilvános könyvtárak által nyújtott szolgáltatások és az e szolgáltatások nyújtását elősegítő központi szolgáltatások összessége, amelyek biztosítják az állampolgár számára az információhoz való szabad hozzáférést.

I. 2. A közművelődési koncepció jogszabályi, szakpolitikai háttere

A jogszabályi háttér áttekintését az Európai Unió kultúrára, közművelődésre vonatkozó szabályainak áttekintésével kezdjük, majd a magyarországi szabályozás bemutatásával helyezzük el a városunk közművelődési koncepcióját, így láttatva, hogyan illeszkedik városunk közművelődési feladatellátása és intézményhálózata a közművelődés rendszerébe.

Az Alapvető Jogok Chartájának Preambuluma kimondja a tagállamok kulturájának nemzeti identitásának megőrzését, tiszteletben tartását:

Az Európai Unióról Szóló Szerződés és Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés Egységes Szerkezetbe Foglalt Változata

A Lisszaboni szerződés kultúrához kapcsolódó részei:

„Az Unió hozzájárul a tagállamok kultúrájának virágzásához, tiszteletben tartva nemzeti és regionális, sokszínűségét, ugyanakkor előtérbe helyezve a közös kulturális örökséget. Az Unió fellépésének célja a tagállamok közötti együttműködés előmozdítása és szükség esetén tevékenységük támogatása és kiegészítése a következő területeken:

- *az európai népek kultúrája és történelme ismeretének és terjesztésének javítása;*
- *az európai jelentőségű kulturális örökség megőrzése és védelme;*
- *nem kereskedelmi jellegű kulturális cserék;*
- *művészeti és irodalmi alkotás, beleértve az audiovizuális szektort is.*

Az Unió és a tagállamok erősítik az együttműködést harmadik országokkal és a kultúra területén hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel, különösen az Európa Tanáccsal. Az Unió a Szerződések egyéb rendelkezései alá tartozó tevékenysége során, különösen kulturális sokszínűségének tiszteletben tartása és támogatása érdekében, figyelembe veszi a kulturális szempontokat.”

Alaptörvény

Magyarország Alaptörvénye P cikk (1) bekezdése deklarálja:

„A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”

Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdés deklarálja:

„(1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) 7 pontja kimondja:

„A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható, közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok: kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátási biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme, a helyi közművelődési tevékenység támogatása”

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény meghatározza a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség megőrzése és a közművelődési tevékenységek feltételrendszerének biztosítása érdekében az önkormányzati feladatokat.

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény a civil szervezeteknek a kultúra, művelődés területén kifejtett közérdekű, illetve közhasznú tevékenysége támogatása során.

A magyar közművelődés szakpolitikai koncepciója (továbbiakban: szakpolitikai koncepció) alapdokumentum, a szakmai fejlődés alapértékeit határozza meg, és a 2020-ig terjedő időszak fejlesztési irányait foglalja össze.

A szakpolitikai koncepció egyik legfontosabb üzenete: mélyreható társadalmi átalakulás elképzelhetetlen az együttműködő közösségek aktív részvétele nélkül, hiszen ez a kulcsa a nemzeti kultúra sikerének. A közművelődést olyan személyiség-, közösség- és társadalomfejlesztő programnak tekinti, amely feltételezi a polgárok aktív részvételét, közösségi művelődését.

A legáltalánosabb követelmény, amely érvényesül a dokumentumban: az együttműködés, az összefogás, az értékek együtthatásának elősegítése, értékmerítés és értékteremtés, amelynek rendező elve a minőség. A feladatokat az intézmények, a civil szervezetek és a személyes aktivitások szoros egységében kívánja megvalósítani.

A finanszírozás területén állami és helyi szinten is a normatív támogatás szakterületi gyakorlatának profiltisztítása mellett a feladat- és teljesítménymutatókra épülő, program- és feladatfinanszírozásból adódó új működési rendszer valósul meg a közművelődési intézményekben is.

Továbbra is fennmarad az önkormányzati támogatás arányához igazodó, működést segítő érdekeltségnövelő, ösztönző rendszer, ugyanakkor a kulturális vidékfejlesztés keretében támogatni fogják az önkormányzatok, kistérségek, szervezetek összefogását, a helyi értékek feltárását segítő kulturális projekteket, rendezvényeket.

A szakpolitikai koncepció meghatározza a következő prioritásokat, amelyek kiemelt támogatásra számíthatnak az elkövetkezendő években:

- **Felnőttképzés:** Az intézmények az egész életen át tartó tanulás fontos színterei, s ezt a szerepüket a jövőben szükséges lesz még inkább érvényesíteni. Várható az esélyegyenlőtlenséget csökkentő, társadalmi kohéziót erősítő programok fejlesztése, a közművelődési szakemberek szakmai felkészültségének javítása, tudásának folyamatos megújítása.
- **Közösségi művelődés:** Nem a központi kultúrpolitikai célok megvalósításaként, hanem a helyi közösségi kezdeményezések társadalmi hálózatba fonódó nemzeti együttműködésként látja, láttatja a művelődés komplex folyamatát, rendszerét. Elsődleges cél a közösségek létrejöttének, megerősödésének elősegítése, ösztönzése, szakmai-módszertani támogatása, tehát a közösségek fejlesztése, a helyi gazdaságélénkítő, önfoglalkoztatást elősegítő sajátosságok kreatív feltárása, az emberek társadalmi-gazdasági részvételének fokozása.
- **Kulturális vidékfejlesztés:** A közművelődést szolgáló épített környezet megújulása terén olyan fejlesztések szükségesek, amelyek hozzájárulnak az adott térség kulturális hagyományainak, szellemi és természeti kincseinek gondozásához, hazai, nemzetközi meg- és elismertetéséhez, értéktárak összeállításával, a helyi értékek tudatosításával.

Növelik a térségek gazdasági, szellemi potenciálját, vonzerejét, elérik, aktivizálják a fiatalokat.

- **Határon túli magyar kultúra:** Az egyes magyarlakta régiók közösségei számára kiemelt célnak tekinti az egységes értékrenden, kulturális hagyományokon és módszereken alapuló magyar közművelődés azonosságainak bemutatását, szereplőinek segítségét, és azt, hogy eszközei, eredményei széles körben elérhetővé váljanak.
- **A kulturális örökség digitalizálása:** A Magyar Nemzeti Digitális Archívum (MaNDA) a nemzeti kultúra digitális közgyűjteményének ernyő- szervezeteként, egységes rendszerbe foglalja a nemzeti kulturális örökség digitális tartalmait. Cél a közművelődési intézményrendszerben MaNDA Pontok létrehozása, ahol lehetővé válik a digitalizált nemzeti kulturális értékek elérése. A közművelődési intézményrendszer bekapcsolódik a nemzeti kreatív és kulturális ipari szolgáltatásokba, a szolgáltatások hazai és nemzetközi fejlesztéseibe, Kulturális Közfoglalkoztatási Program valósulhat meg.
- **Ifjúsági közművelődés támogatása:** A fiatalok által megfogalmazott igényeket, problémákat kell a középpontba helyezni, figyelembe véve azokat a horizontálisan működő nagyrendszereket, amelyek hozzájárulnak a különféle megfontolásból induló ifjúsági művelődést és fejlesztést szolgáló törekvések eredményeinek a sinergiájához.
 - o a fiatalok közvetlen megszólítása, bevonása a döntéshozatalba, élő párbeszéd folytatása, lehetővé téve, hogy az érintettek részt vegyenek az ifjúságot érintő programok előkészítésében, megtervezésében és végrehajtásában.
 - o az oktatási és kulturális szakpolitikák kölcsönös egymásra épülése, törekvés a köznevelésre fókuszáló szemlélet művelődési gyakorlatba történő integrálására, biztosítva a hallgatók és a helyi közművelődési, kulturális intézmények, valamint előadó-művészeti szervezetek közötti együttműködések kialakítását
 - o ifjúsági közösségi terek kialakítása, a fiatalok világképéhez igazodó, korosztály specifikus szórakozási igények kielégítése, a kulturális szakemberek közreműködésével kidolgozott modellek, megfelelő módszerek és eszközök alkalmazása, az ifjúság saját nyelvén történő megszólítása, úgy, hogy a gyermekek és fiatalok a kulturális hagyományok hordozói legyenek, amelyek összekötik őket az elmúlt nemzedékekkel.
- **A magyar nyelv ügye:** A közművelődésnek megfelelő szerepet kell kapnia a magyar nyelv értékeinek megőrzésében és népszerűsítésében, gazdagságának és versenyképességének megtartásában és fejlesztésében, az újjászerveződő köznevelés rendszeréhez igazodva, vele együttműködve kell megtalálnia az egész napos iskola tevékenységéhez illeszthető, illetve a kötelező iskolai nevelésből kikerülő korosztályok számára alkalmazható, anyanyelvi tudást és kompetenciákat fejlesztő programok kidolgozásának és végrehajtásának módját.
- **Hagyományápolás:** A hagyományápolás szakágai legtöbb esetben a kulturális infrastruktúra bázisán működnek, de feltétlenül szükséges a civil társadalom és szervezeteinek megszólítása és közreműködése.
 - o a tudományos, a közgyűjteményi, valamint a művészeti, és oktatási területtel való szoros kapcsolattartás

- o a helyi hagyományok összegyűjtése, közkinccsé tétele és hasznosítása, a zsűrizett, igényes, szakmailag minőséget jelentő hiteles kultúraközvetítés, amely a folklór és tárgyi kultúra vonatkozásában egyaránt fontos.
- o a Szellemi Kulturális Örökség listájára történő felterjesztés, értékeink megőrzése, továbbéltetése

A közművelődésről szóló 25/1999. (VII. 23.) KT számú rendelet célja, hogy az önkormányzat a helyi társadalom, a helyi közművelődés adott állapota, igényei és lehetőségei ismeretében meghatározza a település közművelődési feladatait, törekvéseit, azonnali intézkedéseit, megalapozza közép- és hosszú távra a fejlesztés lehetőségeit.

A rendelet meghatározza az önkormányzat kiemelt közművelődési céljait, és a célok elérését szolgáló feladatokat.

I. 3. A közművelődési koncepció elkészítésének célja, alapelvei

A közművelődési koncepció elkészítésének célja

Elsődleges cél a kultúrához való hozzáférés minél szélesebb körű biztosítása az esélyegyenlőség növelése érdekében. Egyre jellemzőbbé válik, hogy a kultúra „telekommunikált”, azaz elsősorban a média közvetíti, pedig ez nem pótolja a személyes és közösségi részvételt igénylő művelődést. Általános jelenség az igények átlagos szintjéhez képest is az anyagi kondíciók elmaradása.

A közművelődési koncepció elkészítésének célja, az Önkormányzat közművelődés-feladatellátási kereteinek megfogalmazása, a hagyományok és az eddigi tevékenységek tapasztalatai alapján. Figyelembe kell venni a helyi társadalom művelődési igényeit, a lakosság szocio-kulturális helyzetét, és egységes alapelvek szerint meghatározni a város által támogatott tevékenységek körét, azok ellátásának módját és feltételeit, kijelölni a prioritásokat, a szakmai és finanszírozási alapelveket, továbbá a jogszabályi kereteket.

Meg kell határoznunk a közművelődés szerepét Gyomaendrőd fejlődésével kapcsolatos önkormányzati elképzelésekben, az önkormányzat érdekelttségét, szerepvállalását és felelősségét e folyamatban. Alapvető fontosságú meghatározni, hogy melyek az Önkormányzat kötelezően és önkéntesen vállalt közművelődési feladatai. Az önkormányzatnak ugyanakkor támogatnia kell a kultúra finanszírozásának új, a civil kezdeményezéseknek az eddigieknél tágabb teret biztosító, sőt azokat ösztönző formáit. A közművelődési koncepciónak tükröznie kell a város kulturális hagyományait, a kultúra napjainkban lejátszódó átalakulását, polgárosodását. A központi irányítás által meghatározott elképzelések mellett, célszerű támogatni civil szférából érkező kulturális igényeket, valamint az európai kultúrával összekötő, az integráció szempontjából meghatározó kulturális eseményeket, kezdeményezéseket.

A közművelődési feladatok ellátásának alapelvei:

1. A közművelődéshez kapcsolódó jogok érvényesítése során az egyenlő bánásmód követelményeit meg kell tartani.
2. A közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása közcél.

3. A helyi önkormányzati fenntartású könyvtár, a közművelődési intézmény nem lehet elkötelezett egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem.
4. Mindenkinnek joga, hogy:
 - a) megismerhesse a kulturális örökség javait, és ezek jelentőségét a történelem alakulásában, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai kisebbségi önismeret formálásában, valamint az ezek védelmével kapcsolatos ismereteket a könyvtári szolgáltatások, az oktatás, a közművelődés, az ismeretterjesztés, a sajtó és a tömegtájékoztatás útján,
 - b) igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét, a közművelődési intézmények szolgáltatásait,
 - c) műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa, közművelődési jogai érvényesítése céljából közösséget hozzon létre, s külön jogszabályban meghatározottak szerint szervezetet alapítson, működtessen,
 - d) művelődési céljai megvalósításához közművelődési közösségi színteret, szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon.
5. Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy közművelődési jogairól, azok gyakorlásának helyi lehetőségeiről folyamatosan tájékoztatást kapjon különösen a helyi média, sajtó útján.

II. Helyzetelemzés

II. 1. Történelmi áttekintés

Gyomaendrőd **1982. január elsején Gyoma és Endrőd** Nagyközségek **egyesülésével jött létre**. A több száz éves múltra visszatekintő települések azonos múltja, földrajzi közelségük, a családi és gazdasági kapcsolataik ezer szállal való kötődése az egyesülés erejében rejlő közös jövőbe vetett hit reményével és realitásával számolva lépte át a harmadik évezred küszöbét.

Mivel az 1982-es egyesítésig a két település önálló volt, így történetüket is külön-külön kell bemutatni.

Gyoma történelme

A név jelentésére kétféle magyarázatot ismerünk: torok, torkolat; amit az magyaráz, hogy a Körösök összefolyásánál (azaz a torkoltnál, toroknál) helyezkedik el a település. A másik elmélet szerint a megnevezés ősi magyar személynévi eredetű. 1332-ben említi először hiteles adat Gama, majd **1444-ben Gyoma** néven. A falu első birtokosai az iktári Bethlenek voltak. A hódoltság ideje alatt a falu sorsa azonos volt a többi alföldi településsel: hol a török csapatok, hol a tatár lovasok, hol a rácok pusztításait szenvedte meg a lakosság. Voltak évek, amikor teljesen elpusztult a falu. Csak a szatmári békekötéstől figyelhető meg ismét egy lassú benépesülési folyamat, amelyet Harruckern János György földbirtokos betelepítési akciója gyorsított fel. Harruckern az idetelepülőknek komoly adó és egyéb kedvezményeket ajánlott fel, és arra is figyelt, hogy egy településre csak egyfajta vallásúak kerüljenek. Így történt, hogy Gyomára főleg reformátusok, Endrődre inkább katolikusok telepedtek le. Gyoma újratelepülésének hivatalos dátuma: 1717. A letelepült lakosság állattartással, majd földműveléssel foglalkozott. A település történetének fontos alakja volt Csepcsányi Tamás, aki 1830-ban németajkúakat telepített Gyomára, ugyanezen évben megszerezte a vásártartási jogot, és szintén 1830-ban mezővárosi rangra emeltette a települést. A 19. század legnagyobb földesura Wodianer Albert volt, aki óvodát, iskolát és templomot építtetett Gyomának. Ennek az időszaknak a közteherviselése nagy gondot jelentett a lakosságnak.

Példa értékű volt a település részvétele az 1848-as szabadságharcban. A jobbágyszabadítás után kialakult a tanyai gazdálkodás. A foglalkoztatás szempontjából a malmoknak, az Ailer-féle téglagyárnak és a később világhírűvé vált Kner nyomdának (1882-) volt jelentősége. 1858-tól már vasútja is, majd hídja is lett Gyomának, így lehetővé vált, hogy a település intenzíven bekapcsolódjon a környék gazdasági és kulturális életébe. 1877-től járási székhely lett a község bírósággal, ügyészséggel; vagyis a megye északi részének regionális központjává emelkedett. A kultúrában a felekezeti elemi iskolák adták az alapot. Gyoma létesítette a megye első óvodáját is (1841). Gazdasági iskolája, iparos tanonc iskolája működött. Nagy mecénása volt a kultúrának a Kner család. Könyvtárat működtettek, támogatták az iskolákat és a sportéletet, példát mutattak a városszépítésben.

Endrőd történelme

Nevét feltehetően egy Endre nevű birtokosától kapta. Az első hiteles adat, amelyben említik, egy 1416-ban a váradi káptalan által kiadott oklevél. 1425-ben már jelentékeny településként említik a források, ahol 33 nemes család lakik. A hódoltság idején Endrődöt is elpusztították a törökök, a tatárok, a rácok. Az újratelepülés az 1700-as évek legelején kezdődött, több hullámban zajlott le, és az 1760-as években fejeződött be. Endrőd újratelepülésének hivatalos dátuma: 1731. Harruckern János György földesúr katolikus vallásúakat telepített Endrődre. Ez a tényező később döntően befolyásolta a falu sorsát. A letelepült lakosság eleinte csak a saját szükségletére termelt. Később állatokat tenyésztettek eladásra, majd ahogy az utak javultak, gabonafélék eladásával is kezdtek foglalkozni. Katolikusok lévén, a családok 6-8, néha még több gyermek felnevelésére is vállalkoztak, úgyhogy a 19. század elején a környéken egyedülálló demográfiai növekedés indult meg. (1930-ban megközelítette a 14 000 lakost, jelenleg még a 6000 főt sem éri el.) A 19. század végére nyert létjogosultságot a tanyai gazdálkodási forma. Ennek a családi keretek között történő gazdálkodási módnak Endrődön nagy hagyománya lett, úgyhogy 1930-ra a lakosságnak több mint a fele tanyán élt és igen eredményesen gazdálkodott. A kézműipar szinte minden ágában találunk hírneves dinasztiákat. Főleg a mezőgazdaságot kiszolgáló kézműipar fejlődött: kovács, bogsnár, csizmadia. A bogsnárok olyan kocsitípust fejlesztettek ki, amelynek egy példánya ma is látható Ópusztaszeren. A kultúrában igen fontos szerepe volt a tanyán élő embereknek. Ebben a tanyavilágban 11 olvasóköri működött. Endrődön is volt iparostanonc iskola (1896-), mezőgazdasági népiskola (1916-), és polgári iskolája is volt (1928-1948). A 20. század elején szülőotthon, szegényház, járványkórház, és három gyógyszertár fémjelezte a szociális és egészségügyet. Ebben az időben benzinkút működött, volt egy szálloda, és a megyében az elsők között nyitotta meg Endrőd a moziját. A Népház tekintélyes épülete 1930-tól működött, akkor még színházzal. Az Ipartestület felnőtt kórust tartott fent.

E rövid bemutatásból is látszik, hogy elődeink életében milyen fontos szerepet töltött be a kultúra, a közművelődés.

II.2. Városunk fekvése, környezete

Gyomaendrőd az ország délkeleti részén, Békés megye északi felében, a Hármaskörös partján található kisváros. 2013. január 1. napjával kialakult járási rendszeren belül, városunk a Gyomaendrődi Járás központjává, székhely településévé vált.

A települést több eltérő jelentőségű útvonal szeli át, amelyek közül ki kell emelni a 46. számú főút és a Budapest-Lőkösháza vasútvonal fontosságát.

A Budapesttől 160 kilométerre fekvő település elérhető autóval a 46-os főközlekedési útvonalon Mezőtúr és Mezőberény felől, illetve a 44-es számú főútról Szarvas és Kondoros felől, valamint a 4-es főútról Kisújszállás – Dévaványa irányból.

A város által nyújtott közszolgáltatásokra a mai napig jellemző a pluralitás, melyet azonban sok esetben fenn kíván tartani az önkormányzat, így biztosítva azt, hogy a városban élők számára könnyen hozzáférhetőek legyenek a különböző közszolgáltatások.

II. 3. Demográfiai adatok

A lakosság száma **2015. január 1. napján 13.950 fő**. A helyi népesség döntő többsége magyar nemzetiségű, ám számottevő Gyomaendrődön a magukat német (sváb) nemzetiséghez tartozónak vallók száma, valamint a roma etnikumhoz tartozók. A roma közösség 1995 óta, a német pedig 1998 óta rendelkezik önálló kisebbségi önkormányzattal.

Demográfiai adatok tárgyév január 1-jén:

Év	Lakosság-szám (állandó)
1999.	16.045
2000.	15.900
2001.	15.600
2002.	15.523
2003.	15.540
2004.	15.399
2005.	15.321
2006.	15.237
2007.	15.144
2008.	14.972
2009.	14.777
2010	14.625
2011	14.479
2012	14.331
2013	14.207
2014	14.081

A lakosságszám folyamatos csökkenést mutat városunkban, és így jelentős problémaként jelentkezik a lakosság elöregedése, melyet felerősít az is, hogy a településünknek rossz a lakosságmegtartó ereje. Hatalmas a nagyvárosok és a külföld elszívó hatása, amit még felerősít a munkahelyek csekély száma városunkban és környékén.

Állandó népesség korcsoportos bontásban (KSH adat: 2007. 01. 01. és 2015.01.01.)

	0-2	3-5	6-13	14-17	18-54	55-59	60-69	70-79	80-X	Külterületi lakosok száma (összlakosságból)
2007. 01. 01.	407	441	1121	738	7727	1104	1652	1214	740	1057
2008. 01. 01.	367	425	1125	710	7601	1126	1670	1185	763	1063
2009. 01. 01.	343	424	1081	697	7455	1168	1672	1199	738	1138
2010. 01. 01.	335	409	1093	655	7277	1178	1635	1189	617	1170
2011. 01. 01.	316	373	1090	629	7210	1179	1743	1212	724	1212
2012. 01. 01.	285	343	1107	590	7101	1190	1782	1201	732	1171
2013. 01. 01.	278	340	1097	550	7020	1154	1834	1206	728	1140
2014. 01. 01.	291	320	1065	539	6944	1087	1876	1215	744	1148
2015. 01. 01.	329	295	1075	505	6832	1030	1949	1217	718	1157

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal – állandó lakosságszám alapján

A korcsoportos bontás is igazolja, hogy egyre kevesebben születnek, és maradnak itt Gyomaendrődön, mely hosszú távon súlyos demográfiai következményekkel fenyeget.

A közművelődési koncepciónak is egyik célja kell, hogy legyen egy olyan kulturális élet kialakítása, mely vonzóbbá teszi fiataljaink számára városunkat. Természetesen ezt a közművelődési koncepció önmagában nem képes megoldani, de összehangolt településfejlesztési koncepcióval, melyben a közművelődés szerepe is tisztázott, az elvándorlási folyamat lassítható.

II. 4. Értékeink

Gyomaendrőd egy pezsgő hangulatú alföldi kisváros Magyarország délkeleti részén. Az országban egyedülálló természeti és kulturális értékeinek köszönhetően egyre több turista keresi fel nyaranta a Békés megyei települést. Az ország legtisztább vizű folyójaként ismert Hármas-Körös partján fekvő Gyomaendrőd nemcsak a horgászok és a vízi sportok kedvelőinek paradicsoma, hanem híres gyógyvizének köszönhetően a gyógyulást keresők kedvelt úti célja is.

Az országban, de Európában is egyre ritkábban talál a turista olyan érintetlen, sajátos hangulatú alföldi tájat, halakkal teli holtágakat, olyan folyóparti ártereket, ahol országos, sőt nemzetközi jelentőségű növény- és állatvilág található. A festői partszakaszokkal, füzesekkel kísért holtágak fürdésre, horgászatra és vízi sportokra csábítják a látogatókat. A romantikus ártéri erdők, ligetek, vízpartok valódi pihenést kínálnak a természetkedvelő turistáknak.

Gyomaendrőd nemcsak természeti szépségeivel, hanem gazdag kulturális értékeivel is büszkélkedhet, ilyen megőrzendő értéket képviselnek és közvetítenek a városban működő amatőr művészeti csoportok, melyek működésének segítése, támogatása fontos önkormányzati cél és feladat. Több évtizedes hagyományra tekint vissza a néptánc, társastánc és színművészet kultúrájának ápolása.

A hagyományok ápolása és átadása mellett jelentős tevékenységük a művészeti nevelés, melynek célja, hogy a meghatározott valóságismereti és gondolati tartalmak közvetítésével a tanulóknak olyan szintű esztétikai igény és érzék kifejlesztése, amely a személyiségnek belső

tartást, biztonságot ad. Fedezzék fel magukban azt a művészi alkotótevékenységet, amelyet irányítás nélkül is tudnak végezni, úgy, hogy az örömet is okozzon számukra.

II. 5. SWOT-analízis

A közművelődési tevékenységhez kapcsolódó erősségeket és gyengeségeket illetve az intézményeket körülvevő külső környezet által indukált lehetőségeket és veszélyeket elemzi az alábbi táblázat:

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Sok a közművelődési célú civil szervezet Van együttműködés a szervezetek és az intézmények között. A kultúráközvetítő funkció, az informális tanulás tudományos megalapozottsága kiemelkedő helyzeti előnyt jelent. Változatos, színes rendezvények Hagyományőrzés, hagyományápolás Magas színvonalú művészeti csoportok Kulturális sokszínűség Testvérvárosi kapcsolatok 	<ul style="list-style-type: none"> Nincsenek általánosan elfogadott célok, elképzelések. Bizonyos területeken nem megfelelő az intézmények közötti kommunikáció. A megfelelő technikai feltételek és eszközök nem állnak rendelkezésre. Nincs megfelelő összhang a rendezvények szervezésekor Nem rendszerezett a PR, a reklám Anyagi források hiánya Turisztikai kisvállalkozások hiánya Szakmai együttműködés hiánya Összefogás hiánya A közösségi szinterek egyre romló állapota
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> A természeti különlegességek kihasználása Pályázatok által forrás teremtése A tudásalapú társadalom megkívánja a közművelődés kiszélesítését és a szélesebb körű intézményi szerepvállalást. Történelmi múltunkból adódóan kulturális örökségünk nemcsak a nemzeti, hanem a regionális kultúrának is része. Az LLL (élethosszig tartó tanulás) fontos eleme az önművelés, amely nagyrészt az informális- nonformális tanulás által valósul meg. Nemzetközi kapcsolatok bővítése Országos alkotótáborok rendezése, művésztelep életre hívása 	<ul style="list-style-type: none"> Anyagi, és ebből adódóan emberi erőforrások hiánya A lakosság anyagi lehetőségei, munkanélküliség, szegénység Demográfiai szerkezet negatív folyamatai (elvándorlás, elöregedés) Érdektelenség, közömbösség a kultúra iránt. A kulturáltsági igény, szükségletek közötti nagy különbségek A kulturális piac tisztázatlan versenyfeltételei. Nem megfelelő jogszabályi környezet. A környező települések rendezvényeinek elszívó hatása Elmaradó infrastrukturális fejlesztések

III. A közművelődési színtér bemutatása

A meglévő közművelődési intézményrendszer fenntartása gyakran ütközik nehézségekbe. A város célja, hogy a kulturális kínálat sokszínűségének biztosításával, annak a kulturális turizmusba való beépítésével az ágazatot jobban bevonja a jövedelemtermelő tevékenységek körébe annak érdekében, hogy az intézményrendszer és a hagyományos városi rendezvények a jövőben is megmaradhassanak, netán gyarapodhassanak. A turizmus és a közművelődés szorosan összefügg egymással. Ezeken a területeken akkor lehetünk versenyképesek helyi szinten is, ha a város közösségi színtereit, intézményi struktúráját a helyi sajátosságok figyelembevételével átszervezzük. Cél, hogy egységes kínálatot, információs rendszert biztosítsunk az ide érkezőknek. Ez valódi érték és élmény kínálatot jelenthet, melynek megvalósításához szükség van a jelenlegi közművelődési feladatokat ellátó intézményi struktúra átgondolására, átszervezésére.

Az intézményi rendszer átalakítása során figyelembe kell venni a két településrész hagyományait, sajátosságait ezért mindkét településrészen önálló intézmény látja el a közművelődési feladatokat. Az intézmények gazdasági szervezettel nem rendelkező önállóan működő költségvetési szervként látják el feladatukat. Az endrődi részen a közművelődési intézmény közgyűjteményi feladatokat is ellát, az Endrődi és a Gyomai Tájház működtetésének biztosításával.

A gyomai közművelődési intézmény intézményegységeként az önkormányzat programiroda létrehozását tervezi. Az iroda feladata az éves rendezvényterv összeállítása, az önkormányzat nagyrendezvényeinek és nemzeti ünnepek megszervezése, egységes arculat, városkép kialakítása. Az iroda összekötő szerepet tölt be az önkormányzati közművelődési intézmények és az intézményi struktúrán kívüli közművelődési és turisztikai feladatokat ellátó szervezetekkel.

A Képviselő-testület döntött arról, hogy a művelődési ház épületében kerül elhelyezésre a Kállai Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola. A tervek elkészültek, a megvalósításhoz pályázati forrást kíván igénybe az önkormányzat.

A „Lélekkel a Körösök mentén” turisztikai pályázat megvalósulását követően a turisztikai látványelemek működtetését az adott településrész közművelődési intézménye biztosítja, ezáltal e látványelemek a városi közösségi színterek szerves részévé válnak.

A koncepció készítésekor kiemelt hangsúlyt kapott a Határ Győző Városi Könyvtár optimálisabb és az olvasók számára elérhetőbb környezetben történő elhelyezése. Az önkormányzat kezdeményezte a Fő út 230. szám alatt lévő ingatlan visszavételét, amint az ingatlan tulajdonjogának rendezése megtörténik a könyvtár használatba veszi.

Az önkormányzat, mint fenntartó a jövőben nagyobb szerepet kíván adni a könyvtárnak a Civil Ház, Tudásközpont és InfoPont működtetésével kapcsolatos feladatok ellátásában.

Ezeket a feladatokat a könyvtár eddig is alapfeladatként látta el, azonban az önkormányzat a lakosság széleskörű tájékoztatása érdekében erősíteni kívánja ezen feladatellátást.

III.1. Önkormányzati fenntartású közművelődési intézmények

A közművelődési feladatok ellátását 2016. első félévétől az alábbi három önkormányzati fenntartású intézmény biztosítja:

1. Gyomai településrész önkormányzati fenntartású közművelődési intézménye

Megnevezése: Közművelődési és Szolgáltató Intézmény

Székhely: 5500 Gyomaendrőd, Kossuth L. u. 9.

A székhelyen ellátott feladatok:

- Művelődési Ház
 - o Közművelődési intézmények, közösségi színterek működtetése, kulturális műsorok, rendezvények, kiállítások szervezése.
 - o Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység
- Programiroda
 - o Nemzeti ünnepek, kiemelt állami és önkormányzati rendezvények szervezése
 - o Kiadói tevékenység – folyóirat, időszaki kiadvány kiadása
 - o Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység

Telephelyek:

- Körös Látogatóközpont (5500 Gyomaendrőd, Jókai M. u. 6.)
 - o Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
 - o Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység
- Tanösvény (Gyomaendrőd, Erzsébet liget)
 - o Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
 - o Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység
- Vízisínpad
 - o Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
 - o Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység

2. Endrődi településrész önkormányzati fenntartású közművelődési intézménye

Megnevezése:Közművelődési, Közgyűjteményi és Szolgáltató Intézmény

Székhelye: 5502, Gyomaendrőd, Blaha L. u. 21.

Székhelyen ellátott feladatok:

- Endrődi Népház
 - o Közművelődési intézmények, közösségi színterek működtetése, kulturális műsorok, rendezvények, kiállítások szervezése.
 - o Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység
 - o A Határ Győző Városi Könyvtár gyomai településrészre való áthelyezését követően az endrődi településrészen könyvtári feladat biztosítása „letéti állomány”

Telephelyek:

- Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény
 - o Közgyűjteményi feladatok ellátása
 - o Múzeumi tevékenység
 - o Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység
- Gyomai Tájház és Alkotóház
 - o Közgyűjteményi feladatok ellátása
 - o Múzeumi tevékenység

- Közművelődési intézmények, közösségi színterek működtetése, kulturális műsorok, rendezvények, kiállítások szervezése.
- Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység

-Szent Antal Zarándokház

- Üdülői szálláshely-szolgáltatás és étkeztetés
- Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
- Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység

-Szent Antal Kenyérsütőház

- Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
- Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység

-Bárka Látogatóközpont

- Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
- Mindenféle egyéb szabadidős tevékenység

3. Határ Győző Városi Könyvtár

A könyvtár áthelyezésére az 5500 Gyomaendrőd, Fő út 230. szám alá az ingatlan tulajdonjogának rendezését követően kerül sor.

Így mindkét településrészen az olvasókhoz közel biztosított lesz a könyvtári feladat ellátása.

A muzeális intézményekről, nyilvános könyvtári ellátásról és közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény meghatározza a nyilvános könyvtár alapfeladatait. Az alapfeladatok körébe tartozik a Civil Ház (közösség színtér), Tudásközpont, Info Pont működtetése.

III.2. Intézményi struktúrán kívüli közművelődési feladatot ellátó szervezetek:

1. Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgyűjteményeiért

A Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgyűjteményeiért alapító okirata szerint támogatást nyújt színvonalas képzőművészeti alkotások létrehozásához.

Alapfeladatai körébe tartozik:

- A Gyomaendrőd, Kossuth u. 11. sz. alatti ingatlan állagának megőrzése, bővítése, Szakmai feladatként más intézmény feladatkörébe kerül át:
- Corini és a Vidovszky gyűjtemény, valamint a Vidovszky emlékszoba tárgyainak elhelyezése, ezek állandó gyarapítása, állagmegóvása, és folyamatos kiállítása,
- Gyomaendrőd Város képzőművészeti értékeinek felkutatása, gyűjtése, megőrzése, és kiállításainak biztosítása, különös tekintettel a gyomai és endrődi származású művészek alkotásaira, illetve Gyomaendrődhöz kapcsolódó művészek alkotásaira.
- más képzőművészethez kapcsolódó helytörténeti dokumentumok őrzése, kiállítása, valamint időszaki kiállítások rendezése.

2. Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Alapítvány által működtetett Rózsahegyi Ház (IKSZT)

Az IKSZT alapvető feladata, hogy a programok és szolgáltatások bevezetésével a településrészt kimozdítsa az elkülönülésből, az itt élő lakosság hátrányait kompenzálja, az esélyegyenlőséget előmozdítsa valamint a szabadidő hasznos eltöltéséhez hozzájáruljon és mindenki számára elérhető közösségi színterré váljon

3. Touriform iroda

A jelenleg Gyomaendrőd Város Önkormányzata és a Gyomaendrődi Üdültetési Szövetség Turisztikai Egyesület között érvényben lévő megállapodás alapján az irodát a GYÜSZTE működteti.

4. Kner Nyomdaipari Múzeum

A Kner Nyomdaipari Múzeum - **Magyarország egyetlen nyomdaipari múzeuma** - 1970 óta működik Kner Imre egykori lakóházában, mely 1925-ben épült Kozma Lajos építész-grafikus tervei alapján, népies barokk stílusban. A múzeum kiállítása bemutatja a Kner család tagjainak munkásságát és a Kner Nyomda történetét az 1882-es alapítástól napjainkig.

A Múzeum időszakos nyitva tartásához az önkormányzat évente támogatást biztosít.

5. Motormúzeum

A Múzeum időszakos nyitva tartásához – május 1-től szeptember 30-ig – az önkormányzat biztosítja a tárgyi, személyi és anyagi feltételeket.

III.3. Az Önkormányzat Képviselő-testülete által létesített alapok

Gyomaendrőd Város Önkormányzat jelenleg a sport, civil, idegenforgalmi, valamint a környezetvédelmi alapot működteti a civil szervezetek támogatásának biztosításához. A civil alap jelenleg meghívásos rendszerű.

Az önkormányzati támogatás mértéke függ az adott évben megvalósítandó célok költségeitől.

III.4. Testvérvárosi kapcsolatok

Gyomaendrőd Város testvérvárosi kapcsolatainak kiépítése több mint húsz éves múltra tekint vissza.

Nagyenyed (Románia)	1993.
Schöneck (Németország)	2003.
Pilzno (Lengyelország)	2004.
Vrútky (Szlovákia)	2008.

A testvérvárosi együttműködés során az önkormányzat célja a kulturális kapcsolatos kiterjesztése.

III.5. Gyomaendrődiek Világtalálkozója

2009. márciusában negyedik alkalommal került sor a Gyomaendrődiek Világtalálkozójára. Mintegy 200 városunkból elszármazott, de szívében gyomaendrődi polgár látogat el örömmel és nosztalgiával a háromévente megrendezésre kerülő program keretében városunkba. Számos kulturális program mellett – komolyzenei hangversenyek, képzőművészeti kiállítások – az iskolák tanulói mutatják meg, hogy hogyan is élünk a jelenben, városunkban. A találkozón természetesen lehetőség van bensőséges hangulatú baráti beszélgetésekre is az elszármazott és a gyomaendrődi emberek között. E program megrendezésével városunk múltját és jelenét kívánjuk összekapcsolni és erősíteni. Célunk, hogy minél többen kísérik figyelemmel városunk kulturális életét, mind jobban megismerjék a város természeti kincseit.

IV. A közművelődési koncepcióval szemben támasztott elvárások, a koncepció céljai, a célok eléréséhez tervezett feladatok

IV. 1. Közművelődési koncepcióval szembeni elvárások

A közművelődési koncepciónak illeszkednie kell az általános településfejlesztési koncepcióhoz. Az elvárásokban azokat az általános területeket nevezzük meg, melyek fejlesztésében a közművelődésnek szerepet kell vállalnia:

- A város polgárai számára sokszínű közművelődés biztosítása, melynek segítségével a mára már ellaposodott kulturális élet fellendülne
- A helyi ifjúság nevelésében fontos szerepet vállaljanak a közművelődési intézmények és civil szervezetek
- Az élethosszig tanulás folyamatában a város közösségi szinterei hatékony részt vállaljanak
- A helyi és európai kulturális hagyományok ápolása, megismertetése a város lakóival
- A Gyomaendrődről elszármazott polgárok szívesen látogassák szülővárosukat, vigyék hírnevét ismerőseik körében
- Az idelátogató turisták számára tegyük vonzóbbá, csalogatóbbá városunkat, biztosítsunk számukra kulturális szórakozási lehetőséget
- Újraéledjenek a néphagyományok, népszokások és öröklődjenek a felnövekvő ifjúság körében
- A település negatív demográfiai folyamatainak lelassítása, a város lakosságmegtartó szerepének növelése
- A hagyományőrzés mellett épp olyan fontos a **hagyományteremtés**, amely a lakosság, különösen a fiatalok kötődését legalább ugyanolyan szinten képes erősíteni.

A megfogalmazott elvárások csak együtt értelmezhetők, hiszen a hagyományőrzés erősítésével nő a polgárok városhoz való kötődése, ugyanakkor vonzóbbá tehetjük településünket a turisták, az elszármazottak számára.

IV.2. A közművelődési koncepció céljai

- a közösségi művelődéshez méltó, esztétikus környezet és infrastruktúra biztosítása,
- az ifjúság kulturális életének fejlesztése, érdekérvényesítési, művelődési kezdeményezéseinek segítése, az életkori csoportok kulturális kapcsolatainak gazdagítása,
- a település hagyományainak ápolása, a helytörténeti, honismereti mozgalom fejlesztése, népművészeti, hagyományőrző közösségek működtetése, a helyi társadalom kiemelkedő közösségei, személyiségei szerepének növelése, a lokálpatriotizmus, a "gazdatudat", a helyi értékek védelmének erősítése, a település, környezetvédő, természetbarát közösségek szervezése, támogatása,
- az etnikai, a kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, gazdagítása, a kisebbségek hagyományainak gondozása, fejlesztése,
- az élet minőségének, az ünnepek örömeinek gazdagítása, amatőr művészeti körök, műhelyek alkotó táborok segítése, szórakozási és közösségi igényekhez lehetőség biztosítása,
- a település, a régió természeti, környezeti, kulturális, közösségi értékeinek közismertté tétele, találkozók, fesztiválok, bemutatók, kiállítások rendezése, kapcsolat a testvérváros kulturális intézményeivel, egyesületeivel, a kulturális turizmus támogatása,
- a munkanélküliség csökkentéséhez felnőttoktatási és az iskolai képzést kiegészítő, képességfejlesztő lehetőségek biztosítása, a humánerőforrás fejlesztése.

IV. 3. Célkitűzések, a célokhoz rendelt feladatok

A közművelődés területén elérni kívánt célok megfogalmazása mellett meg kell határozni a célokhoz rendelt feladatokat, eszközöket. E feladatok meghatározásával megfogalmazódnak az önkormányzat közművelődés szereplői felé közvetített elvárásai is.

Célkitűzések: **A közösségi művelődéshez illetve a város hagyományainak ápolásához méltó, esztétikus környezet és infrastruktúra biztosítása, ennek lehetőség szerinti folyamatos fejlesztése.**

A saját fenntartású intézmények működtetése, a szakmai szolgáltatás folyamatos fejlesztése.

A feladatvállalás anyagi hátterének biztosítása az önkormányzat költségvetési keretén belül, lehetőség szerint.

Feladat	2015-ben végzett tevékenység	2020-ban elvárt tevékenység	Felelős	határidő	Szerepvállalás
Folyamatosan vizsgálja a közművelődési intézményrendszer költséghatékonyabb működtetésének módját, e körben a meglévő intézményrendszert nem tekinti merev struktúrának	Költségvetés elkészítések	Folyamatos tevékenység	Polgármester Pénzügyi Osztály	folyamatos	anyagi : önkormányzat
Fokozatosan törekedni kell a közművelődési tevékenységet támogató szponzori kör szélesítésére.	eseti	Átgondolt ne csak egy-egy rendezvényhez kapcsolódjon	polgármester	folyamatos	anyagi szponzori kör
Pályázati források megkeresésével a meglévő infrastruktúra fejlesztése	folyamatos	folyamatos	Pályázatírók	folyamatos	Önkormányzat anyagi szerep- vállalásának csökkentése

Célkitűzések: **Annak a kulturális sokszínűségnek a megőrzése, amely önmagában is érték.**

Hagyományőrzés, hagyományápolás, hagyományteremtés gyomaendrődi tradíciók megőrzése és átadása

A helyi társadalom közösségeinek színtér biztosítása

Feladat	2015-ben végzett tevékenység	2020-ban elvárt tevékenység	Felelős	határidő	Szerepvállalás
Gyomaendrődiek Világtalálkozóját Gyomaendrőd Város Önkormányzata a település civil szervezeteinek közreműködésével három évente megrendezi.	Három évente kerüljön sor a megrendezésére	-Három évente kerüljön sor a megrendezésére -Jobban be kell vonni a civil szervezeteket a találkozó megszervezésébe	Polgármester Programiroda Civil szervezetek	A találkozó időpontja előtt fél évvel A találkozó évében a költségek megtervezése	Anyagi és szervezési – Önkormányzatok - Programiroda -civil szervezetek
Gyomaendrőd ünnepeihez az Önkormányzat, rajz és irodalom pályázatokat hirdet meg a Közművelődési intézmények bevonásával. A nyerteseket az ünnepekhez kötődő rendezvényen, jutalmazza meg a polgármester (így elősegíthetnénk, hogy az ifjúság jobban magáénak érezze a városi ünnepeket).	nincs	Évente kerüljön kiírásra a pályázat helyi hagyományőrző civil szervezetek részvételével	Polgármester Programiroda Oktatási intézmények	Meghirdetés: minden év januárja	Anyagi és szervezési – Önkormányzatok -civil szervezetek

<p>Földrajzi környezetünk és történelmi-kulturális hagyományaink okán fontos feladat a környezeti kultúra, természetvédelem segítése, valamint a meglévő környezeti értékekkel való gazdálkodás szemléletváltása, a tulajdonosi szemlélet kialakítása, a közművelődés eszközeivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gyermekek bevonása környezetszépítési akciókba – „A tisztább és ápoltabb Gyomaendrődért” c. környezetszépítési versenyhez a gyermekeket rajzpályázattal vonja be Önkormányzatunk - versenyek, hagyományőrző táborok megrendezésének támogatása – önkormányzati alapokra benyújtott pályázatoknál előnyt élveznek 	<p>Korábban hagyományosan megrendezett rajzpályázat</p> <p>Pályázat alapján támogatott tevékenységek</p>	<p>Minden évben kerüljön meghirdetésre</p> <p>Prioritáson alapuló rendszeres támogatás</p>	<p>Polgármester Városüzemeltetési Osztály</p> <p>Polgármester Közigazgatási Osztály</p>	<p>Folyamatos</p> <p>folyamatos</p>	<p>anyagi : önkormányzat</p> <p>anyagi : önkormányzat</p>
--	--	--	---	-------------------------------------	---

- Célkitűzések.**
- A helyi társadalom közösségei, személyiségei szerepének növelése, a lokálpatriotizmus, a helyi értékek védelmének erősítése, a helyi kulturális nyilvánosság és tájékoztatás fejlesztése.
 - A közművelődési feladatokat ellátó intézmények egymás közötti, és az önkormányzat felé irányuló kommunikációjának hatékonyabbá tétele, az együttműködés feltételeinek erősítése.
 - A közművelődési feladatok ellátása során folyamatos kapcsolattartás és együttműködés a civil szervezetekkel, a kulturális célú tevékenységet végző gazdasági vállalkozásokkal, az egyházi szervezetekkel, a helyi médiával, az egyéni és helyi közösségi kezdeményezésekkel.
 - A lakosság közművelődési tájékoztatása és közművelődési képviseletének elősegítése.

Feladat	2015-ben végzett tevékenység	2020-ban elvárt tevékenység	Felelős	határidő	Szerepvállalás
Gyomaendrőd Város Önkormányzata az 1997. évi CXL. számú törvényben meghatározott közművelődési, helyi és járási székhely az önkormányzati fenntartású közművelődési intézményekkel és intézményi struktúráján kívüli közművelődési feladatot ellátó szervezetekkel tervezi megvalósítani.	Elsősorban rendezvényekhez kötött, nem rendszeres együttműködés	Éves rendezvényterv alapján való együttműködés megvalósítása	Polgármester Programiroda	minden év októbertől a következő évi rendezvényterv összeállítása	Anyagi és szervezési: – önkormányzat, Programiroda
A városi közművelődési program végrehajtásában a polgármester koordinálásával a programiroda együttműködik: az önkormányzati fenntartású közművelődési intézményekkel és intézményi struktúráján kívüli közművelődési feladatot ellátó szervezetekkel.	Elsősorban rendezvényekhez kötött, nem rendszeres együttműködés	Éves rendezvényterv alapján való együttműködés megvalósítása	Polgármester Programiroda	minden év októbertől a következő évi rendezvényterv összeállítása	Anyagi és szervezési: – önkormányzat, Programiroda

Minden év október 20-ig meg kell határozni Gyomaendrőd Város következő évi programját (éves rendezvényterv).	Nem elég széles körű az egyeztetés	Teljes körű egyeztetésen alapuló, összehangolt programterv	Polgármester Programiroda	Minden év október 20-a	Anyagi és szervezési: – önkormányzat, Programiroda
Gyomaendrődi Hírmondó megjelenésének támogatása. Gyomaendrőd Város lakói hiteles tájékoztatása a város mindennapjairól, így a kulturális és közművelődési hírekről.	Folyamatos megjelentetés, színvonalas szakmai munka	Folyamatos megjelentetés, színvonalas szakmai munka	Polgármester ?	folyamatos	anyagi : önkormányzat

Célkitűzés: A város vonzóbbá tétele a turisták számára –turisztikai, idegenforgalmi célok megvalósítása

Feladat	2015-ben végzett tevékenység	2020-ban elvárt tevékenység	Felelős	határidő	Szerepvállalás
Fontos közművelődési feladat az idegenforgalmi és a turisztikai célok megvalósításában való részvétel. Itt önmagában is fontos szerepe van az amatőr művészegyütteseknek. A már kialakult, bevált formákat megtartva tovább kell fejleszteni az együttműködést a turisztikai szervezetekkel gazdagítva a már meglévő idegenforgalmi célzatú, úgynevezett nagyrendezvényeket.	eseti	Az éves rendezvényterv alapján megszervezett rendszeres együttműködés	Polgármester Programiroda	Folyamatos, minden év október az éves rendezvényterv elfogadása	Anyagi és szervezési: – önkormányzat, Programiroda
A kulturális turizmus elősegítése érdekében kiemelt fontosságú a visszatérő és folyamatos rendezvények meghonosítása. Gyomaendrőd amatőr művészeti csoportjainak segítségével bővíteni szükséges az idegenforgalmi szezonban a műsorok számát. (Pl. zenélő udvarok, utcazenélések, stb.)	Eseti jellegű rendezvények	Rendszeres programok biztosítása	Polgármester Programiroda	Folyamatos, minden év október az éves rendezvényterv elfogadása	Anyagi és szervezési: – önkormányzat, Programiroda
Várostartó Vetélkedő	Eseti	Megrendezése kétfévente		Folyamatos	Határ Győző Városi Könyvtár

V. Záradék

Hatálybalépés

A közművelődési koncepció Gyomaendrőd Város Önkormányzat Képviselő-testületének elfogadása után 2015. napján lép hatályba.

Elfogadás-jóváhagyás

A közművelődési koncepció a Képviselő-testület ../2015. (....)Gye Kt. számú határozatával került elfogadásra.

Hatályosság

A közművelődési koncepció időbeli hatálya a 2020.....napjáig tart.